

datum 01-12-2011
volgnr. 2011-2012/2

Advies

Interlandelijke adoptie

Voorstel van decreet houdende wijziging van het decreet van 15 juli 2005 tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, wat de oprichting van een Vlaams Centrum voor Adoptie betreft, *Parl.St.* VI.Parl. 2009-2010, nr. 275

Voorstel van decreet houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, *Parl.St.* VI.Parl. 2010-2011, nr. 1168

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid

Kinderrechtencommissariaat

Leuvenseweg 86

1000 Brussel

tel.: 02-552 98 00

fax: 02-552 98 01

kinderrechten@vlaamsparlement.be

www.kinderrechten.be

1 Situering

1.1. Beleidskeuzes adoptie: Staten-Generaal en voorstellen van decreet

In dit advies adviseert het Kinderrechtencommissariaat over de voorgestelde wijzigingen rond interlandelijke adoptie.

In maart 2009 adviseerden we reeds over interlandelijke adoptie bij het toenmalige voorstel van decreet nr. 2148.¹ Het huidige voorstel nr. 275 sluit sterk aan bij de tekst van het decreetsvoorstel nr. 2148. Het tweede huidig ingediende decreetvoorstel nr. 1168 vertrekt eveneens van het voorstel van 2009, maar zoekt inhoudelijk aansluiting bij de beleidsaanbevelingen van de Staten-Generaal rond adoptie.

In dit nieuwe advies zullen we daarom voornamelijk naar het decreetsvoorstel nr.1168 verwijzen. Het advies over het decreetsvoorstel nr. 275 is online te vinden op www.kinderrechten.be.²

In 2009 hebben we sterk aangedrongen om het wettelijk kader niet overhaast te wijzigen en met alle betrokken actoren te overleggen alvorens een nieuwe adoptiewetgeving uit te tekenen.

Met de Staten-Generaal in 2010 is dat grondig en doordacht gebeurd. Deze Staten-Generaal rond adoptie heeft de sterktes en zwaktes, opportuniteiten en bedreigingen van het Vlaamse adoptiebeleid blootgelegd, alsook richtingaanwijzers uitgezet voor het toekomstig beleid.

Deze Staten-Generaal tekende volgende algemene beleidsaanbevelingen uit:

- de instroom van kandidaat adoptie-ouders beheren;
- de voorbereiding, vorming en nazorg bundelen;
- een gericht beleid voeren voor adoptie van kinderen met 'special needs';
- het maatschappelijk onderzoek naar de geschiktheid van kandidaat-adoptieouders optimaliseren;
- een kwaliteitskader als basis voor de subsidiëring van de adoptiediensten uittekenen;
- nieuwe adoptiekanalen exploreren;
- de Vlaamse Centrale Autoriteit versterken als regisseur inzake interlandelijke adoptie.

1.2. Kinderrechtenperspectief

Vertrekkend van het Haags Verdrag en het Kinderrechtenverdrag is adoptie een 'ultimum remedium': een allerlaatste redmiddel en een vorm van hulpverlening aan kinderen die pas in beeld mag komen als alle andere mogelijkheden zijn uitgeput. Eerst moet men nagaan of het kind in eigen land hulp kan krijgen. In het uittekenen van een beleid rond adoptie is het belang van het kind de voornaamste overweging. Het belang van het kind zal dus op andere belangen primeren.

Interlandelijke adoptie zit wereldwijd in een neerwaartse trend. Er is een enorme kloof tussen de grote belangstelling en vraag naar adoptie van koppels en alleenstaanden en het kleine aantal 'adoptabele' kinderen. Niet elk kind in nood komt voor adoptie in aanmerking.

¹ Voorstel van decreet houdende wijziging van het decreet van 15 juli 2005 tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, *Parl.St.* VI.Parl. 2008-2009, nr. 2148.

² http://www.kinderrechten.be/IUSR/adviezen//Adviezen_pdf/2008_2009/2008-2009_4_Advies_Interlandelijke_adoptie.pdf

Bij twijfel over de ouderlijke toestemming of bij twijfel over de vraag of er nog een ouder is, komt een kind niet voor adoptie in aanmerking.

Hoe meer herkomstlanden zelf voor kinderen kunnen zorgen, des te minder kinderen er naar het buitenland vertrekken.

Vanuit het kindperspectief en het Haags Verdrag is dit voor ons geen negatief verhaal: het is goed dat steeds meer kinderen met zorg en hulp in het eigen land en de eigen omgeving kunnen opgroeien.

Steeds meer herkomstlanden vragen ontvangende landen vandaag naar adoptieouders voor kinderen met speciale noden: oudere kinderen, kinderen met een handicap of medische aandoening, kinderen met een zware voorgeschiedenis, broers en zussen... Kinderen die geadopteerd worden, komen vandaag vaak met een zware 'rugzak' en zullen in de toekomst mogelijks nog met een steeds zwaardere rugzak komen.

Investeren in onderzoek naar nieuwe adoptiekanalen kan zolang de kinderen het vertrekpunt zijn. Voor elk kind in nood zal moeten worden nagegaan of het kind 'adoptabel' is en of er in het land zelf geen opvang en begeleiding mogelijk is.

Veel mensen in Vlaanderen zullen in hun leven verder moeten met de pijnlijke realiteit dat hun adoptiewens niet kan worden ingevuld. Nieuwe wetgeving zal dit niet kunnen veranderen.

Transparante en proactieve communicatie blijft nodig voor een maatschappelijk draagvlak rond de realiteit en het doel van interlandelijke adoptie.

2 Overwegingen van het Kinderrechtencommissariaat

Algemeen sluiten we ons aan bij de beleidsaanbevelingen van de Staten-Generaal. Na een overzicht van enkele beleidskeuzes die we vanuit een kinderrechtensvisie benadrukken, reflecteren we uitgebreider over de regelgeving rond het inzagerecht in het adoptiedossier

2.1. Reorganisatie adoptieveld

Het adoptieveld zal geherstructureerd worden met ondermeer de oprichting van een Vlaams Centrum Adoptie en een Steunpunt Adoptie, zoals voorgesteld in decreetsvoorstel nr. 1168.

We staan achter de voorgestelde herstructurering omdat deze kansen inhoudt om versnippering tegen te gaan, afstemming en bundeling van expertise in het werkveld te bevorderen en zo de kwaliteit van adoptie als zorgvorm voor het kind te versterken.

In uitvoeringsbesluiten zal deze reorganisatie concreet verder moeten worden uitgetekend. Omwille van de duidelijkheid naar het adoptiewerkveld vragen we om snel werk te maken van de concrete vertaling van deze beleidskeuze. De uitvoeringsregels zouden op de aannamen van het decreet moeten kunnen aansluiten.

2.2. Informatiesessie: een verplichte eerste stap

In het advies van 2009 beoordelen we de suggestie van een informatiesessie voor kandidaat-adoptanten op een vroeg tijdstip in de procedure als waardevol. Het is immers belangrijk dat kandidaat-adoptanten goed geïnformeerd zijn over het proces dat hen te wachten staat.

Daarom vragen we om deze eerste stap voor kandidaat-adoptanten verplicht te maken.

2.3. Instroom kandidaat-adoptieouders

De groep kandidaat-adoptieouders is veel groter dan het aantal adoptabele kinderen wereldwijd, met jarenlange wachttijden, valse verwachtingen en adoptiecrisisen als gevolg.

We steunen het decreetsvoorstel nr. 1168 dat het principe van instroombeheer van kandidaat-adoptieouders volgens een rekenkundig model vastlegt: het aantal kandidaat-ouders dat met de adoptieprocedure kan starten, zal worden afgestemd op het verwachte aantal kinderen.

We kijken naar dit instroombeheer als een belangrijke pijler in een vernieuwd adoptiebeleid. De kwaliteit hiervan zal echter volledig van de kwaliteit van de uitvoeringsregels afhangen. Het decreetsvoorstel nr. 1168 legt immers enkel het principe vast. In het voorstel worden er geen concrete uitvoeringsmodaliteiten voor het instroombeheer uitgewerkt.

We sluiten ons aan bij één van de sprekers op de hoorzitting: het systeem zal waterdicht moeten zijn of het dreigt een maat voor niets te worden.³ Alles zal staan of vallen met een duidelijke en transparante uitvoering van deze nieuwe pijler. Ook dit zal nog concrete beleidskeuzes vragen. Bijvoorbeeld rond de vraag hoe zelfstandige adopties in een instroombeheer worden opgenomen.

Zoals voor de reorganisatie van het adoptiewerkveld willen we hier met klem aandringen om snel werk te maken van de concrete vertaling van deze cruciale beleidskeuze. De uitvoeringsregels zouden op de aannamen van het decreet moeten kunnen aansluiten.

2.4. Maatschappelijk onderzoek

Diensten voor maatschappelijk onderzoek gaan in de adoptieprocedure concreet na of de kandidaat-adoptiefouders en hun gezin voor het adoptiekind voldoende garanties kunnen bieden. Op basis van dit maatschappelijk onderzoek beslist de rechtbank over de geschiktheid tot adopteren. We steunen het voorstel in decreetsvoorstel nr.1168 om in de erkenningsregeling op te nemen dat het onderzoek op basis van duidelijke en onderbouwde screeningscriteria (uitgewerkt op grond van wetenschappelijk onderzoek) gebeurt. Ook een bijkomend feedbackgesprek met de ouders is zinvol. Beide voorstellen kunnen de kwaliteit van het maatschappelijk onderzoek immers versterken. Zoals in het advies van 2009 benadrukken we het belang van een onafhankelijke screening. We zijn voorstander van de positionering van de diensten buiten het adoptiewerkveld en het behoud van de opgebouwde expertise in het algemeen welzijnswerk zoals in het decreetsvoorstel nr.1168 is opgenomen.

2.5. Adoptiebemiddeling

Adoptiediensten werken rond adoptiebemiddeling, in die zin sluit de benaming "adoptiebemiddelingsdienst" beter bij hun opdracht aan. We vragen een subsidiëring op basis van een professionele werking, gekoppeld aan een kwaliteitskader.

³ Hoorzitting interlandelijke adoptie in de commissie welzijn, volksgezondheid, gezin en armoedebestrijding op 19 oktober 2011, uiteenzetting door P. Dejonckheere van Triobla vzw

2.6. Kinderen met “special needs”

Als we weten dat adoptie steeds vaker gaat om oudere kinderen, kinderen met ontwikkelingsachterstand of met lichamelijke problemen, kinderen met een zware voorgeschiedenis of broers en zussen dan is het cruciaal het beleid op de speciale noden van deze adoptiekinderen en gezinnen af te stemmen. Het is nodig een beleidsvisie te ontwikkelen en deze te vertalen naar het adoptiewerkveld. Hoe geven we vorm aan een aangepast voorbereidingstraject? Welke aanpassingen zijn er nodig in het maatschappelijk onderzoek? Hoe organiseren we een goede en betaalbare nazorg?

We kunnen ons aansluiten bij één van de sprekers op de hoorzitting: adoptie van kinderen met een zware handicap kan niet als we deze kinderen hier niet de nodige professionele zorg kunnen bieden.⁴

2.7. Nazorg

Adoptieouders leggen vandaag nog teveel elk hun individueel zoekproces af. Nazorg zien we als een recht op zorg en hulpverlening voor het adoptiegezin (adoptiekinderen, ouders, broers en zussen): niet op basis van wantrouwen en niet opgelegd maar vrij beschikbaar als een toegankelijk en transparant aanbod. We kijken naar een brede sokkel van adoptie-alerte hulpverlening: reguliere hulp- en dienstverlening in scholen, kinderopvang, CLB's, CAW, VAPH... die openstaat voor adoptiegezinnen. Hulpverlening die alert is voor en vertrouwd is met de kansen en risico's bij adoptie. Boven de brede sokkel komt de meer adoptiespecifieke hulpverlening. We kijken hiervoor naar het nieuwe Steunpunt Adoptie.

2.8. Adoptie en pleegzorg

Uiteraard zijn er belangrijke verschillen tussen adoptieouderschap en pleegzorg, maar anderzijds delen adoptie en pleegzorg een belangrijk gegeven: allebei zijn het vormen van zorg voor andermans kind.

Naarmate meer kinderen met 'special needs' geadopteerd worden, lijken de adoptie- en pleegzorgwereld naar mekaar toe te groeien. Het lijkt ons zinvol dat de overheid nagaat wat men hier zinvol kan doen. Wij denken bijvoorbeeld aan het verschaffen van informatie over pleegzorg aan kandidaat-ouders in de eerste (verplichte) informatiesessie.

2.9. Versterking inzagerecht

In het advies van 2009 vragen we dat het inzagerecht in het adoptiedossier voor de geadopteerde gegarandeerd blijft.

Gegevens over afstamming, geboorte, herkomst en identiteit zijn immers geen details. Het blijkt vaak een kernelement in het opgroeien en het leven als volwassene. Mensen gaan op zoek naar hun afkomst: waar kom ik vandaan, wanneer, waar en met welke naam ben ik geboren, heb ik familie, wie zijn mijn ouders... Hoe kan ik als adoptiekind mijn levensverhaal reconstrueren?

Artikel 7 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind erkent het recht van het kind om zijn (geboorte)ouders te kennen.

⁴ Hoorzitting interlandelijke adoptie in de commissie welzijn, volksgezondheid, gezin en armoedebeleid op 19 oktober 2011, uiteenzetting van N. Meeus van VCOK vzw

In eerdere adviesverlening rond thema's als anoniem donorschap, discrete bevaling en draagmoederschap vragen we expliciet aandacht voor dit recht van het kind.⁵ Het is een feit dat niet alle geboortegegevens strikt persoonlijk zijn en dat er conflicterende belangen kunnen zijn tussen de geboorte-ouder die om privacyredenen anoniem wil blijven en het opgroeiende kind dat later wil weten wie zijn geboorte-ouder is. Waar het ons om gaat is dat in dit belangenconflict geen absolute voorrang wordt gegeven aan de belangen van één van beide partijen. We vragen dat een onafhankelijke instantie (bv. een rechter) in een individuele situatie een belangenafweging maakt en een beslissing neemt over de vraag of de anonimiteit van de geboorte-ouder opweegt tegen het belang van het kind om zijn ouder te kennen.⁶

Interlandelijke adoptie is een levensbepalend beslissingsproces waar kinderen op jonge leeftijd niet zelf in betrokken worden. Geadopteerden vertellen dat informatie in het adoptiedossier helpt om het waarom van dit levensbepalend gebeuren te begrijpen en het een plaats te kunnen geven. Waar het om draait is dat concrete informatie licht kan werpen op het waarom van de adoptie. Deze informatie kan helpen in het proces rond identiteitsvorming.

2.9.1. Huidige regeling

De huidige regeling formuleert voor de geadopteerde een recht op inzage in het adoptiedossier vanaf 12 jaar. Komt de vraag tot inzage van een kind jonger dan 12 jaar, dan beslist de adoptieambtenaar over deze vraag rekening houdend met de maturiteit van de verzoeker. De Vlaamse adoptieambtenaar heeft als taak om alle dossiers over adoptie te bewaren, inzage te verlenen alsook geadopteerden bij te staan die op zoek zijn naar gegevens over hun adoptiedossier. In stukken van het dossier die de rechten of belangen van derden schaden, kan inzage geweigerd worden. Het decreet stelt begeleiding bij inzage door een kind verplicht.

Niettegenstaande inzage als recht in het decreet vastligt, stellen we vast dat er bitter weinig om inzage in het adoptiedossier gevraagd wordt. In 2010 ontving de Vlaamse Centrale Autoriteit voor 10 adoptiedossiers een vraag tot inzage.⁷ 'Geadopteerd.be', een laagdrempelig ontmoetings- en aanspreekpunt van en voor geadopteerden, stelt vast dat het voor geadopteerden erg moeilijk is om te weten waar men terecht kan met vragen rond het inzagerecht. Via het online infoloket inzagerecht geeft 'geadopteerd.be' op een laagdrempelige manier informatie over inzage en leidt het concrete vragen toe naar de adoptieambtenaar.

2.9.2. Voorstellen versterking inzagerecht

Het inzagerecht blijft in de praktijk dus vaak dode letter, terwijl we vanuit de adoptiepraktijk horen hoe belangrijk concrete informatie in het adoptiedossier is in het zoekproces van geadopteerden. De concrete aanbevelingen die we hierna formuleren zijn bedoeld om de kwaliteit van de bestaande regeling rond inzage in het adoptiedossier te versterken.

⁵ KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, Advies Discreet Bevalen, 2008-2009/2, KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, Anoniem donorschap. Het recht van het kind te weten van wie je afstamt, 2005-2006/5; KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, Draagmoederschap, 2007-2008/3.

⁶ KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, Advies verzoekschrift Legaliteit adopties uit anonieme bevalling Frankrijk, 2010-2011/6.

⁷ VLAAMSE CENTRALE AUTORITEIT, Activiteitenverslag 2010, Brussel, Kind en Gezin, 35 p.

De regeling rond toegang⁸ tot het jeugdhulpdossier voor minderjarigen, zoals uitgewerkt in het decreet rechtspositie minderjarigen in de jeugdhulp levert op een aantal punten nuttige inspiratie.

2.9.3. Recht op informatie

Inzage in het adoptiedossier is geen recht op zich. In wezen gaat het om een recht op informatie dat wordt uitgeoefend door een recht op toegang tot het adoptiedossier.

We vragen om het inzagerecht in het adoptiedossier decretaal te omkaderen binnen het recht op informatie. Inhoudelijk heeft het recht op informatie voor het adoptiekind betrekking op informatie over de herkomst en de adoptabiliteit. In essentie gaat dit over de vraag: waar kom ik vandaan en waarom was adoptie voor mij noodzakelijk?

2.9.4. Opdracht Vlaamse adoptieambtenaar

Inzagerecht bij interlandelijke en bij binnenlandse adoptie, zien we als een opdracht voor de Vlaamse adoptieambtenaar, eerder dan van de adoptiebemiddelingsdienst zelf. Als beleidsinstantie kan de Vlaamse adoptieambtenaar meer onafhankelijk blijven ten opzichte van het concrete adoptiegebeuren tussen de adoptieouders en het adoptiekind. Inzagerecht bij de Vlaamse adoptieambtenaar kan meer garanties bieden voor de erkenning van het inzagerecht van het adoptiekind zelf.

2.9.5. Zorgvuldige samenstelling, opsporing en archivering van adoptiedossiers

Inzage in een adoptiedossier is maar mogelijk als er een dossier voorhanden is. Het is een realiteit dat heel wat adoptiedossiers van geadopteerden in Vlaanderen ooit verloren zijn gegaan. Pas sinds het nieuwe wettelijk kader van 2006 is er een wettelijke regeling voor de bewaring van adoptiedossiers. Elk adoptiedossier wordt verplicht in kopie aan de Vlaamse adoptieambtenaar overgemaakt.

We vragen dat de Vlaamse adoptieambtenaar dossiers van adopties die tot stand kwamen voor het decreet van 2005 actief opspoort en archiveert. We zien dit als het garanderen van het recht op informatie en als een algemene opdracht van de overheid. Met het oog op het versterken van het inzagerecht vragen we dat deze opdracht in het decreet als dusdanig wordt geformuleerd. De huidige decretale formulering "bijstand verlenen aan geadopteerden die op zoek zijn naar gegevens over hun adoptiedossier en eventueel terzake zelf actie ondernemen" is te vrijblijvend en richt zich uitsluitend op individuele vragen.

Zoals naar voor gebracht op de hoorzitting, vragen we om de beschikbaarheid en de zorgvuldigheid in het omgaan met dossiergegevens als criterium mee te nemen bij het beoordelen van nieuwe adoptiekanalen.⁹

In functie van het garanderen van een zorgvuldige samenstelling van het adoptiedossier lijkt het ons ook zinvol een formele regeling uit te werken rond de inhoudelijke samenstelling van adoptiedossiers. De adoptabiliteitsvraag en de concrete motivering van adoptie als 'ultimum remedium' liggen aan de basis van een zorgvuldige inhoudelijke samenstelling van het adoptiedossier.

⁸ Het recht op toegang houdt het recht in om van de inhoud van een dossier kennis te nemen. Dit recht op toegang kan op verschillende manieren worden uitgeoefend: door inzage (inkijken of volledig afschrift), gedeeltelijke inzage, gesprek, rapportage...

⁹ Hoorzitting interlandelijke adoptie in de commissie welzijn, volksgezondheid, gezin en armoedebeleid op 19 oktober 2011, uiteenzetting door S. Quintens en S. Corewyn van 'Geadopteerd.be'.

2.9.6. Aanspreekpunt inzagerecht

De aanvraag tot inzage in het adoptiedossier gebeurt bij de Vlaamse adoptieambtenaar. Het decreet regelt dit als een formeel gebeuren met een schriftelijke aanvraag, een antwoordtermijn en een weigeringsclausule.

Op zoek gaan naar informatie over je eigen herkomst en 'roots' is veel meer dan formele dossierinzage. Consultatie van het dossier is één van de stappen die geadopteerden zetten in een vaak emotioneel geladen zoekproces.

In de huidige regeling rond het inzagerecht komt enkel het formele luik, de eigenlijke inzageprocedure in beeld. Dit formele luik rond inzagerecht vraagt ons inziens om een flankerende omkadering waar expliciet aandacht gaat naar communicatie, informatie, vraagverheldering en toeleiding.

We stellen voor om binnen het adoptieazorgbeleid rond het inzagerecht een aanspreekpunt te voorzien.¹⁰

Dit aanspreekpunt:

- werkt professioneel en laagdrempelig voor geadopteerden;
- informeert en communiceert over het zoekproces naar herkomst en over het recht op inzage, zeker ook naar geadopteerden jonger dan 12 jaar;
- beluistert de concrete vraag van geadopteerden rond hun zoekproces en recht op inzage;
- verheldert de individuele vraag: wat heb jij nodig? Waar ben je naar op zoek? Wat kan inzage voor jou betekenen?
- leidt de geadopteerde naar de inzageprocedure toe;
- leidt de geadopteerde indien nodig na vraagverheldering toe naar (adoptie-specifieke) hulpverlening.

We vragen in het decreet vast te leggen dat elke individuele vraag tot inzage in het adoptiedossier bij het aanspreekpunt start en in de uitvoeringsbesluiten de opdrachten van het aanspreekpunt en de adoptieambtenaar rond inzage en het zoekproces concreet uit te tekenen en af te stemmen.

2.9.7. Weigering inzage

In de huidige regeling kan inzage worden geweigerd in stukken die de rechten of belangen van derden schaden. Elke weigering moet gemotiveerd worden.

Deze formulering laat teveel individuele beoordeling toe en biedt te weinig houvast aan geadopteerden.

De zoektocht naar informatie over hun herkomst is voor geadopteerden vaak een breed proces. Ook niet-identificerende persoonsgegevens van afstandsouders (bijvoorbeeld uiterlijke kenmerken) en ruimere contextgegevens (geboorteplaats, hoe en waar 'gevonden',...) kunnen hier vaak in belangrijke mate toe bijdragen.

Maar informatie over een adoptie raakt vaak ook aan gegevens van afstandsouders en afstandsfamilie. Recht op informatie kan hier in conflict komen met recht op privacy van andere personen. Een zorgvuldig uitgewerkte regeling zal gericht zijn op een evenwichtige verhouding tussen dit recht op informatie en het recht op privacy.

Vertrekkend vanuit de regeling rond inzage in het jeugdhulpdossier, stellen we voor om het recht op inzage in het adoptiedossier en de weigeringsgrond te verfijnen, rekening houdend met bijvoorbeeld de aard (onderscheid medische gegevens, persoonsgegevens), de inhoud en de verstrekker van de informatie in het dossier.

¹⁰ Zoals ook voorgesteld op de hoorzitting in de uiteenzetting door S. Quintens en S. Corewyn.

Zo maakt men voor de toegang tot het jeugdhulpdossier bijvoorbeeld een gedetailleerd onderscheid tussen gegevens die enkel de minderjarige betreffen, gegevens die enkel 'derden' betreffen, gegevens van derden die de privacy schaden, gegevens van derden die deel uitmaken van het cliëntsysteem, gegevens van derden die de privacy niet schenden...

Op basis van een inhoudelijk structurering van het adoptiedossier kan vastgelegd worden voor welke stukken welke vormen van toegang tot het dossier gelden. Sommige stukken kunnen steeds ter inzage gegeven worden, bijvoorbeeld het kinddossier en de afstandsverklaring. Voor andere stukken zal de adoptieambtenaar na een concrete belangenafweging inzage al dan niet toestaan (bijvoorbeeld rond gegevens over het maatschappelijk onderzoek bij de adoptie-ouders). Bij een weigering van de adoptieambtenaar vragen we dat er ook een rechterlijke toetsing van het belangenconflict tussen recht op informatie en recht op privacy mogelijk is. Bij een gelijke beoordeling van belangen weegt het belang van het kind hier zwaarder door omdat het kind als belanghebbende niet bij de adoptiebeslissing betrokken was.

3 Advies van het Kinderrechtencommissariaat

- Versterk het maatschappelijk draagvlak rond de realiteit en het doel van interlandelijke adoptie: een allerlaatste redmiddel en een vorm van hulpverlening aan kinderen die pas in beeld mag komen als alle andere mogelijkheden zijn uitgeput.
- Herstructureer het adoptiewerkveld om de kwaliteit van adoptie als zorgvorm voor het kind te versterken. Laat de concrete uitvoeringsregels volgen op aanname de nieuw vastgelegde structuur.
- Maak de informatiesessies voor kandidaat-adoptanten verplicht want volledige en correcte informatie over het adoptieproces is voor hen cruciaal.
- Maak werk van de concrete vertaling van de beleidskeuze rond instroombeheer van kandidaat-adoptieouders. De concrete uitvoeringsregels moeten op de aanname van het decreet kunnen aansluiten.
- Versterk de kwaliteit van het maatschappelijk onderzoek met wetenschappelijk onderbouwde screeningscriteria, een bijkomend feedbackgesprek en het behoud van expertise en positionering binnen het algemeen welzijnswerk.
- Gebruik de term 'adoptiebemiddelingsdienst' omdat deze benaming beter aansluit bij de eigenlijke opdracht van de huidige adoptiediensten.
- Versterk de beleidsvisie rond adoptie van kinderen met 'special needs' en vertaal dit naar de adoptiepraktijk.
- Versterk nazorg als een recht van het adoptiegezin en maak een onderscheid tussen adoptie-alerte en adoptiespecifieke hulpverlening
- Ga na wat de overheid zinvol kan doen om adoptie en pleegouderschap sterker naar mekaar te doen toegroeien.

- Versterk het inzagerecht voor het adoptiekind vanuit het recht op informatie. Waar kom ik vandaan, waarom was adoptie voor mij noodzakelijk? Omkader het inzagerecht bij de adoptieambtenaar met een laagdrempelig aanspreekpunt dat zich toespitst op communicatie, informatie, vraagverheldering en toeleiding. Maak werk van een zorgvuldige inhoudelijke structurering en samenstelling van adoptiedossiers.
- Werk een regeling uit met een onafhankelijke belangenafweging bij een conflict tussen een kind dat wil weten van wie het afstamt en de biologisch ouder die om privacyredenen anoniem wil blijven.